

BOGDÁN LÁSZLÓ

az erdélyi kertmozi

AZ ELVESZETT TEMETŐK

Gálfalvi Györgynek részegen
dünnyögve bús régi nóta ütemére

*a temetők a temetők
nem őriztük eléggé őket
kiszajátítják fölszántatják
a híres erdélyi temetőket*

*urak diákok és parasztok
csontjait kotrógép zabálja
helytállás? álom? megalkuvás?
mindennek megvolt itt az ára!*

*sírköveink már dülöngélnek
részeg netán sebzett vitézek?
sértett netán éber polgárok?
mind túszai a tiszta észnek*

*az értelem itten bajvívó volt
sorsot formált s baj lett belőle
nyüzöség egy falu apraja-nagyja
csontjait küldi fel a fénybe!*

*nem tudni kar- avagy lábszárcsontok?
avaroké vagy gepidáké?
kurváké volt? vagy netalán tisztes
családanyáké? nagyjanyádé?*

*esetleg ama molnár lisztes
nótabéli zsákjából hulltak?
piruetteztek a porondon
éltek pirultak és kimúltak*

*és hullt MI IS? a fellegekből
s nyerített KINEK IS? lova
hátukról égve vetült végül
mély-konkrét patkók kékülő nyoma*

*az életünk lassan olyanná válik
mint emlegetett molnár köténye
lisztes? sötét? vérvörös? tiszta
mint nagyjanyáink szeme fénye?*

*ránk néznek ők tönkrevert álmok
mögül szelíden szemrehányón
lidérces táj ez ködgomoly
démon üvöltöz a mocsárból*

*lebontott házak füstje szállong
mindegy immár sebzett a nóta
kínok és kínrímek maradtak
„szegény bús nagyjanyáink óta”*

*árnyék kotrógép egyremegy
cserélődnek nevek a fejfán
igyál komé mi kitarítottunk!
állunk a végeken s a vártán*

*igyál komé a holló károg
kántálnak a győztes új népek
holnapra foglalják el végleg
múltunkat s ha lesz még? jövőnket*

*köd borong? végzet? délibáb?
itt már úgyis a nóta vége
elhamvasztanak s füstlépcsőkön
baktathatunk direkt a mennybe*

*de addig még itt a kertmozimban
vászonra varázsolom őket
visszaperlem égre vetitem
rablott sorsunk s a temetőket*

a démon

ott üldögéltünk akkor (is) a kertmoziban
 sütött a nap mint egy andersen mesében rútt kis kacsa
 a király új ruhája április volt október?
 villogott a vetítővászon átmenetileg a patkányok is
 eltűntek valamerre és valamelyikünk
 nem emlékszem kicsoda? – tudjátok ők a többiek
 már régen eltűntek mindannyian kitűntek a képből
 itthagyták erdélyt kertmozistól most már bátran
 hazudozhatsz rólunk amit csak akarsz írta egyikük
 azt hiszem rio de janeiróból mert a képeslapon
 küldött üdvözetet úgy ért véget hogy az a város nem
 rio de janeiro de ez igen! volt aki egészen a rejtelmes
 szigetig ment többen megelégedtek new yorkekal
 génuával münchenel béccsel budapesttel
 szegeddel vácrátóttal van aki megtalálhatatlan immár
 ott üldögél egy felhőn valahol felettünk

sütő pista sütő pista
 nálad van-e még a lista?
 amelyikre fel volt írva
 ki vitte erdélyt a sírba?¹

ezen már lehetett volna röhögni dehát apócaék ez
 nem ilyen egyszerű szólalt meg másikunk és olvasni kezdte
 jönnek a dúlt keblű mélymagyarok megint
 fűzfapoéták fűzfarajongók jönnek a szarból²
 mi ez? kérdezte harmadikunk idegesen egyikünk felcsattant
 ez egy vers! mostanában odaát ilyen verseket írnak?
 negyedikünk csúnyán káromkodott de aki elkezdte
 remegő hangon meg eldadogott egy sort
 ez olyan klíma itt folyton beborul
 és abban a pillanatban felhőbe veszett a drégelyi rom
 eltűntette önmagát a nap és az előmerészkedő patkányok
 megint zabálni kezdték a vetítővászon sarkait
 és nem tudtuk mostmár jönnek vagy nem jönnek az
 emlegetett magyarok zöld románokról már hallottunk
 valamit harangozni róluk már voltak képzeteink³
 de ezek a dúlt keblűek hát szóval ötödikünk újabb
 szövegekkel kísérletezett így éltünk akkoriban
 az erdélyi kihallgatások vers-nemzetköziségében
 mert minket akkor is jól hallhattak amikor nem
 hallgattak éppen ki (ó a technika csodái és így tovább!)

*a legszebb sport kérlekalásson az árnyékbokszolás
 be kéne vezetni az olimpiákon
 neveket csak az illetékes ügyosztályon⁴
 de senki nem nevetett egymásra meredtünk
 miközben a patkányok szorgalmasan rágsálták a lepedőt
 ezért is olyan szakadozottak ezek a filmkockák
 itt-ott sötét foltok takarják a spontán módon összeverődő
 tömeget de a hang igen az egészen jól jön
 skandálva kizárólag egyetlen nevet üvölt a tömeg
 igen tanácstalanul meredtünk egymásra akkor
 az aranykorszak atlantisi homálya ott gomolygott körülöttünk
 csak a zombik torokhangú csatakiáltása hallatszott
 a többiek mindannyian eltűntek valamerre csak én maradtam
 tékozló tanú de AKKOR még nem is sejtettem
 hogy ez a „kérdésfelvezetés” hamarosan igen komoly
 választások elé állít⁵ s kibatással lesz ne nevesetek ki
 erre az egész na mire is? kihát mindarra amit ebben a
 lerobbant erdélyi moziban pörgő elfuserált élet
 mágnesként vonz maga köré és ne feledjétek ki a
 zátonyokat sem! az erdélyi tenger tele sunyi alattomos
 zátonyokkal! és aknára is hányan futottak gyanútlanul(?)
 saját szavaikban amelyekből úgy-ahogy összeállt a
 „vallomás” hogy ne beszéljünk azért mindjárt feljelentésről
 te jószágú atyaúrsten hányan! – ha balkáni (az isten)
 akkor egyik szemé behunyva de nyilván a másik is sír
 csípi a szarajevói lőporfüst szegény istennek
 mondja kislányom
 de egyébként is MIT TUDTUNK MI AKKOR?!⁶
 harmadikunk a minap new yorkból üzenté hogy
 szorítsa magát ökölbe
 a minoritás a törpe
 botorkálunk körbe-körbe⁷*

1994. március 2.

1 Folklórszöveg, szerzője ismeretlen a versben szereplő – egyébként barátainak mindig is dani volt, itt is csak a rím kedvéért lett az, aki egyébként volt.

2 Spiró György verse.

3 Bár mostani elképzeléseimet nem szeretném azért visszavetíteni elsötétedő erdélyi kertmozinkba, mert kiderülne, mennyire szegényes volt – ebben a vonatkozásban is – a képzeletünk.

4 Szilágyi Domokos verse.

5 Aki át mond, mondjon bét is, ha a zöldeket, akkor a dúltakat is, fifti fifti – édeni öröm-állapot.

6 Ha egyéb nem, azért ez ebből a verseskönyvből nagyjából kiderül.

7 Szilágyi Domokos verse.